

Forslag til totalanalyse af sagtekst

Analyse af Menneske af Johannes
Holst af Finn Dalum-Larsen
Geografi, 1907, Danmark

Ørslev, Vordingborg, 2014

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	2
ANALYSE AF MENNESKENE	4
Formålet med analysen	4
Kildekritik	4
Meddelelsessituationen	4
Officiel eller privat situation	4
Mærkbare påvirkninger af afsenderen	4
Afsender- og modtagerrolle i meddelelsen	4
Hvilken rolle har Johannes Holst påtaget sig?	4
Hvilket magtforhold er der?	5
Overblik over tekstens indhold	6
Emneinddeling	6
Fordybelsesgrad	8
Prioritering	8
Kategori	8
Tekstform	8
Tomgang	8
Banalitet	8
Selvbærende teori	8
Selvmodsigelser	9
Bundløs abstraktion	9
Grænseløs vaghed	9
Bundløs abstraktion + Grænseløs vaghed	10
TOC (Tomgangsprocent)	10
Holdning	10
Følelsesudtryk (emotivord)	10
Selektion (Dækningsgrad)	11
Faktafejl	11
Retningslinier for udvælgelse af materiale	11
Skjult holdning gennem beskrivelse	11
Afbildningsmodellen	12
Argumentationslandsskabet	12
Lighedsknebet (Non causa Pro causa)	12
Dygtighedskravet	12
Selvsikkerhedsknebet	12
Udbredelsesknebet	12
Lærdomsknebet	12
Overgeneralisering	13
Overtalelsesdefinition	13

Vurdering af argumentationen	13
Ideologiidentifikation	13
Talehandlinger	13
Kritik	13
Er teksten en tilnærmelse til det retvisende perspektiv?	13
Teknisk Kritik	14
Modtageren	14
Afsenderen	14
Ideologikritik	14
Den erklærede målsætning kontra den faktiske	14
Arbitær ideologikritik	14
Eksistentialistisk kritik	14
Perspektivering	14
Bilag 1. Teksten Menneskene	15
Bilag 2. Tomgang	16
Bilag 3. Holdning	18
Bilag 4. Argumentation	19

Analyse af Menneskene

Fra: Geografi med billeder, 1907, Af Johannes Holst.

Formålet med analysen

Mit formål er at give et eksempel på en endnu sværere tekst.

Jeg ønsker at give min vurdering med henblik på, om artiklen søger det retvisende perspektiv om emnet.

Kildekritik

Da teksten har stået i en geografibog fra 1907, der har været brugt i skolen, må kilden anses for meget troværdig. Den må i øvrigt også være en troværdig repræsentant for tiden, da man i skolebøger ikke bringer et kontroversielt stof, men snarere videregiver nærsamfundets almene selvforståelse.

Meddelelsessituationen

Teksten er envejskommunikation, dog med mulighed for at diskutere indholdet med læreren og sende noter udgiverne, da det er en lærebog. Da forfatteren nu er død, er det fuldstændig envejskommunikation.

Officiel eller privat situation

Det er en officiel situation, da det er en bogudgivelse.

Mærkbare påvirkninger af afsenderen

Personen er påvirket i sin synsvinkel af især den tid vedkommende lever i. Industrialiseringen i Vesten og de rimeligt velordnede samfund, ser afsenderen som et ægte grundlag for at lave meget pågående generaliseringer om verdens befolkning. Det skal siges, som undskyldende faktor, at dette ikke var usædvanligt for datidens kloge blandt de hvide.

Afsender- og modtagerrolle i meddelelsen

Hvilken rolle har Johannes Holst påtaget sig?

Rollen er den næsten guddommeligt altvidende geograf, der nøgternt og med stor selvsikkerhed forklarer den uvidende elev om racerne i verden. Der forventes ingen opposition fra eleven, der blot skal tie og samtykke.

Der er kun en markering af usikkerhed: "*Det antages, at de have en fælles afstamning*" l. 3 ellers er der ingen markering af usikkerhed eller forbehold over for noget som helst i teksten. Der tales således med gennemført autoritet. Det foregår som en beskrivelse af gadenettet i København, ingen vaklen, ingen usikkerhedsmomenter, kun den rene skinbarlige sandhed.

Hvilket magtforhold er der?

Der er en magttankegang i teksten, der er reflekteret fra samfundet via læreren. De hvides kolonisering, imperialismen, udnyttelse af klodens mennesker og dens værdier betragtes som en dokumentation for den hvide races åndelige overlegenhed og dannelse l. 26-28. Uddannelse og åndelighed sættes således i forbindelse med racemæssige egenskaber altså noget genetisk. Denne tankegang, der indoktrineredes i eleven, skulle sikre de bestående magtforhold i verden. Denne overmenneskeideologi, der her er knyttet til den hvide race, sikre den hvide races selvværdsfølelse på bekostning af de andre (fjenderne).

På dette tidspunkt var slaveriet afskaffet, det skete ved lov i 1848, men allerede i 1803 blev det forbudt at sende slaver til de Vestindiske øer.¹ Slaverne blev der brugt i

¹<http://da.wikipedia.org/wiki/Slaveri>:

"Danmark spillede en ret beskeden rolle i slavehandlen fra 1673 og indtil det i 1803 blev forbudt at sende slaver fra Guldkysten til Vestindien. Først i 1848 blev slaveriet definitivt afskaffet ved lov. Det antages almindeligvis, at den transatlantiske slavehandel over 350 år omfattede 12-15 mio. afrikanere. Da det anslås, at Danmark indtil 1803 hentede ca. 100.000 slaver i Afrika, heraf de 15.000 på udenlandske skibe, andrager den danske andel af den atlantiske handel således under 1%. Flertallet af slaverne, det drejer sig om ca. 55.000 frem til 1803, blev hentet via de danske etableringer på Guldkysten i det nuværende Ghana, mens resten blev købt forskellige steder langs den afrikanske kyst. Dette viser, at slavehandelen i sin struktur var international ^[27]. De indkøbte slaver blev bragt til de De dansk-vestindiske øer for at arbejde på plantagerne.

Slaveriets ophør

I 1792 udstedte Christian 7. "Forordning om Neger-Handelen", der fra den 1. januar 1803 forbød undersåtterne i Danmark-Norge at befatte sig med slavehandel på kysten af Afrika og at transportere slaver på dansk-norske skibe og at indføre slaver til De Vestindiske Øer; hermed ville de danske slavetransporter over Atlanterhavet ophøre. Da afrikanerne imidlertid ikke ville opgive slavehandelen, fandt den blot nye veje og nye former. Først op i 1830'erne ophørte slavehandel igennem dansk territorium. Forordningen fra 1792 forbød den transatlantiske slavehandel, men selve slaveriet i Vestindien var fortsat lovlig; det blev først forbudt i 1848.

I 1807 forbød Storbritannien slavehandel; i 1833 vedtog det engelske parlament at forbyde slaveriet i de britiske kolonier efter en overgangsperiode. I 1848 blev slaveriet forbudt i Danmark og Frankrig, og i USA i 1863.

produktionen af kaffe og sukker (sukkerrør).

Kommunikationen foregik ellers i øvrigt i et demokratisk land, Danmark, hvilket ses af det danske navn Johannes Holst, samt tiden for udgivelsen, samt sted og forlag.

Overblik over tekstens indhold

Emneinddeling

Indhold	Emneoverskrift + nr.
Menneskenes Antal er 1500 til 1600 Millioner, og de findes spredte over alle fem Verdensdele.	1. Antal og udbredelse 15 ord
Det antages, at de have en fælles Afstamning; men ved forskellig Levevis er de blevne højst forskellige i Udseende, sprog og dannelse.	2. Fælles afstamning 22 ord
Efter deres Hudfarve, Hovedets Form, Haaret og andre Kendetegn har man forsøgt at inddele Menneskene i 5 <i>Hovedracer</i> , nemlig: I. den <i>hvide</i> (eranske), II. den <i>gule</i> (mongolske), III. den <i>sorte</i> (Negre), IV. den <i>brune</i> (Malajer), V. den <i>røde</i> (Indianere). I. Den hvide Race udmærker sig ved høj Pande og rummelig Hjernekasse, blødt og ofte lokket Haar samt stærk Skægvækst. II. Den gule Race har et bredt og fladt Ansigt, skraat stillede Øjne, glat, stridt Haar, men ringe Skægvækst. III. Den sorte Race har skraat tilbagegaaende Pande, lille Hjernekasse, store udstaaende Kæber, skraat fremliggende Tænder, tykke, opsvulmede Læber og sort, uldkruset Haar. IV. Den brune Race har høj Pande, fremspringende Kæber, flad Næse, stor Mund og tæt, blødt, sort Haar. V. Den røde Race har skraa Pande, glat, stridt Haar, fremstaaende Kindben, stor Næse, fremstaaende Hage.	3. Inddeling i fem hovedracer 39 ord 3.a. Hvide 20 ord 3.b. Gule 19 ord 3.d. Sorte 23 ord 3.c. Brune 18 ord 3.e. Røde 16 ord
Den hvide eller eranske Race staar højest i Dannelse og har det mest udviklede Sprog (Bøjningssprog). Ved sin aandelige Overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til Hersker næsten overalt paa Jorden.	4. Gennemgang af de enkelte racers egenskaber: a. Den hvide race (eranske) 31 ord

<p>Den gule eller mongolske Race tæller ogsaa Folkestammer med megen Dannelse; men en vis Træghed er som oftest betegnende for dens aandelige Liv i Modsætning til den eranske Races Kraft og Livlighed. Derimod har den mongolske Race den sejeste Levedygtighed og stiller meget ringe Krav til Livets Goder. Derved faar den Overtaget i Kampen med den hvide Race om Livets Fornødenheder. Den mongolske Race har Enstavelssprog.</p>	<p>4.b. Den gule race (mongolske) 66 ord</p>
<p>Negerracen staar på det laveste Dannelsesstrin, og dens sprog er ufuldkomment. Det er den Race, der bedst taaler det tropiske Vejrlag. Den har også sit Hjem i det hede Bælte.</p>	<p>4.c. Den sorte race (Negrene) 30 ord</p>
<p>Disse tre racer er de vigtigste. Indianerne og Majaerne gør sig ikke gældende hverken i aandelig Henseende eller ved deres Mængde. Under Trykket fra de andre Racer svinder de mere og mere ind og synes at gå deres Undergang i Møde.</p>	<p>4.d. Den røde (indianerne) og den brune (Malajerne) 35 ord</p>
<p>- Alle Folk har en vis Dannelse og egentlige "Vilde" forekommer ikke. Derimod skelnes der mellem Naturfolk, som i deres Levevis er afhængige af deres Lands Naturforhold, og Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over en Del af Naturen og derved erhvervet sig en højere aandelig udvikling.</p>	<p>5. Definition af naturfolk og kulturfolk 47 ord</p>
<p>Folk og stater Sudan beboes mest af Negre, der kan taale det hede og vaade Vejrlag, da en stærk Hududdunstning holder deres Legeme svaldt. De er dovne, barnagtige og heftige Mennesker med Evne til Efterligning, men uden egen opfindsomhed</p>	<p>6. Folk og stater: Sudan: a. Beskrivelse af negrene i Sudan 38 ord</p>
<p>De bor i bikubeformede hytter og nærer sig af Kvæg- og Kornavl, men forstaar sig også på Smede- og Vævekunst.</p>	<p>6.b. Negrenes bolig og erhverv 20 ord</p>
<p>Deres Stater er smaa og som oftest beherskes af Fellaterne, et gulbrunt Folk af berbisk Oprindelse, der har betydelige Statssamfund og bekender sig til den muhamedanske Tro.</p>	<p>6.c. Sudans muhamedanske ledere 27 ord</p>
<p>Næsten hele Sudán er nu afhængig af Europæerne.</p>	<p>6.d. Sudans afhængighed af</p>

europæerne 8 ord

Fordybelsesgrad

Teksten er på 54 linjer og 484 ord. Med 5 hovedemner giver det $484/5 = 96,8$ ord per hovedemne. Der er i alt 18 delemner, hvilket giver en delemnefordybelse på $484/18 = 26,9$ ord pr. emne. Når emnet er alle jordens mennesker, kan man se at denne tekst alene på fordybelsesgraden må diskvalificeres.

Prioritering

Der bruges 75 ord til at tale nedsættende om negrene, hvilket er $75 \cdot 100/484 = 15,5\%$ af den samlede tekst. Hvilket er det højst prioriterede.

-III. Den sorte Race har skraat tilbagegaaende Pande, lille Hjernekasse, store udstaaende Kæber, skraat fremliggende Tænder, tykke, opsvulmede Læber og sort, uldkruset Haar.

-Negerracen staar på det laveste Dannelsestrin, og dens sprog er ufuldkomment. Det er den Race, der bedst taaler det tropiske Vejrlag. Den har også sit Hjem i det hede Bælte.

.. da en stærk Hududdunstning holder deres Legeme svalt. De er dovne, barnagtige og heftige Mennesker med Evne til Efterligning, men uden egen opfindsomhed

Kategori

Det er meningsmeddelende sagprosa skjult som beskrivende sagprosa, hvilket er den mest farlige kategori og mest usaglige, da den er lukket og uigennemsigtig.

Tekstform

Den forløbige vurdering er, at teksten er sekundær sagprosa alene på grund af den utilstrækkelige dybdebehandling af emnet. Men også på grund af den usaglige prioritering af negrene som undermenneske.

Tomgang**Banalitet**

".. Menneskene findes spredte på alle 5 verdensdele." L. 3. (der er nu syv).

"Alle folk har en vis dannelse" l. 36 (Pige H., 9. klasse, 1994).

Selvbærende teori

"Ved forskellig levevis er de blevet højst forskellige i udseende."

l. 4.

Teorien påstås, men begrundes ikke. Bæres oppe af egen påstand.

"Den hvide race udmærker sig ved høj pande og rummelig hjernekasse," l. 10.

Hvordan kan man udmærke sig ved noget genetisk? Hvad går denne udmærkelse ud på? Det fremføres ikke. Egentlig dokumentation for disse påstande gives ikke - bæres oppe af

sit eget udsagn.

"Den sorte race har skraat tilbagegaaende Pande, lille hjernekasse..." l. 14.

Egentlig dokumentation for disse påstande gives ikke - bæres oppe af sit eget udsagn.

"Den hvide eller eranske race står højest i dannelse..." l. 21.

Begrebet dannelse er ikke defineret, men det ser ud som om forfatteren forveksler dannelse og magt. Det er en ubegrundet teori, der blot bæres oppe af sin egen påstand.

"Ved sin åndelige overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til hersker næsten overalt på jorden." L. 22.

Åndelig overlegenhed er ikke defineret. Ubegrundet teori, der bæres oppe af egen påstand. Andre eksempler på samme er:

"men en vis træghed er som oftest betegnende for dens åndelige liv." L. 25.

"Fordi man er gul præger en vis træghed, alt hvad man gør i sit åndelige liv. Hvis en hvid blive præget af træghed, må han derfor have noget gult i sig." (pige fra 9. klasse, 1994)

"Indianerne eller Majaerne gør sig ikke gældende .. i åndelig henseende" l. 33.

Hele det system af ikke imperialistisk åndsliv som indianerne havde, regnes ikke for noget. Deres tøjproduktion, våben produktion, stammeregler m.v. er dermed ikke noget, der har åndelig værdi.

"Alle folk har en vis dannelse og egentligt vilde forekommer ikke." L. 36.

"Derimod skelnes der mellem naturfolk, som i deres levevis har gjort sig afhængige af deres lands Naturforhold, og Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over en Del af Naturen og derved udviklet sig en højere aandelig udvikling." L. 37 - 40.

Lige meget hvilken person vi kom med og sagde, denne person har ingen dannelse ville beviserne blive afvist.

"da en stærk hududdunstning holder deres legeme svalt." L. 43.

Er det den rette forklaring? Påstand!

"..de er dovne, barnagtige, men uden egen opfindsomhed." L. 43

Påstand uden bevisførelse, der virker som selvbærende teori.

Selvmodsigelser

"Den hvide eller eranske raceved sin åndelige overlegenhed forstået at gøre sig til hersker næsten overalt på jorden." L. 21-23. " Derimod har den mongolske Race den sejeste Levedygtighed..... "Derved får den overtaget i Kampen med den hvide Race om Livets Fornødenheder." L. 28

"Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over naturen og derved erhvervet sig en højere udvikling." L. 39.

Pointen er her at overlegenheden i første tilfælde er af racemæssig oprindelse, men i andet tilfælde en følge af udvikling fra naturfolk til kulturfolk, noget alle racer i og for sig kunne gøre. Det er selvmodsigende (pige A., 9.klasse, 1996).

Bundløs abstraktion

"Ved sin aandelige overlegenhed" l. 22 Hvad er det?

"aandelig henseende." l. 34 Hvad betyder det?

Grænseløs vaghed

"Det antages" l. 3. Af hvem antages det?

"har man forsøgt" l. 6. Hvem er man?

"ofte lokket Haar" l. 11. Hvor tit er det?

"næsten overalt på jorden" l. 23. Hvor?

"dens sprog er ufuldkomment." l. 30. Hvad er et fuldkomment sprog?

" Disse tre racer er de vigtigste" l. 33 (pige K., 9. klasse, 1994) Vigtigst i forhold til hvad?

"Sudan beboes mest af negre." l. 42. Hvor mange procent 50% eller 99%?

"Deres stater er smaa" l. 47 (pige H. 9.klasse, 1994). Hvor små?

"oftest beherskes af Fellaterne." l. 47. Hvor tit er det?

"Næsten hele Sudan" l. 49. Hvor meget er det?

Bundløs abstraktion + Grænseløs vaghed

Der bruges megen grænseløs vaghed + bundløs abstraktion i samme sætning, det giver en meget stærk tomgangssætning. .

"staar højest i dannelse." L.21.

"mest udviklede sprog" l. 22.

"Megen dannelse" l. 24.

"en vis Træghed" l. 25.

"laveste dannelsestrin." l. 30.

"Alle folk har en vis dannelse" l. 36.

"Egentlige vilde forekommer ikke" l. 37.

"højere åndelig udvikling" l.39.

TOC (Tomgangsprocent)

Jeg har optalt 210 tomme ord se bilag 1. $210 \cdot 100 / 484 = 43,4\%$ tomgang. Yderligere ord kunne være medtaget så teksten nærmer sig 50% tomgang. Den blæser sig op, men der er intet konkret indhold bag de mange påstande.

Holdning

Følelsesudtryk (emotivord)

Jeg har fundet frem til følgende emotivord:

Holdning i Menneskene af Johannes Holst, 1907	linje	Hvide	Mongolske		Brune		Sorte	
		+ord	+ord	-ord	+ord	-ord	+ord	-ord
Udmærker, rummelig	7	20						
skraat tilbagegående pande, lille hjernekasse, store udstående kæber, skraat fremliggende tænder, opsvulmede læber (skjult holdning)	11						-23	
højest, mest	18	16						

overlegenhed, hersker	19	16						
megen dannelse	21		11					
træghed	21			-12				
kraft og livlighed	22	9						
sejeste levedygtighed	23		8					
meget ringe krav	23		8					
overtaget			13					
laveste dannelsestrin, ufuldkomment	27						-11	
ikke gældende	28					-15		10
højere åndelig udvikling	34	20						
stærk hududdunstning	37						-8	
dovne, barnagtige, uden egen opfindsomhed, heftige	37						-15	
afhængige	42						-8	
+ord og - ord i alt		81	40	-12	0	-15	-65	10
TOC udregnet +procent, - procent om forskellige racer		16,74	8,26	-2,48	0,00	-3,10	-13,43	2,07

Det ses, at der er en markant positiv stemning over for de hvide med 16,7% og en markant negativ stemning over for de sorte alene med 13,43% ved brugen af emotivord.

Selektion (Dækningsgrad)

Et seriøst studie af eventuelle raceforskelle vil udgøre et særdeles omfattende antal emner. Jeg har ikke den nødvendige ekspertise og tid til at lave dækningsgraden.

Faktafejl

Der er et stort udsving mellem 1500 til 1600 millioner mennesker. Men datidens muligheder for præcis måling af verdens befolkning var ringe. Der står 5 kontinenter, nu regner vi med 7.

Retningslinier for udvælgelse af materiale

Emnet menneskene lægger mere op til en gennemgang af de mennesker, der nu engang findes, frem for en graduering og karaktertilbeding i forhold til den hvide race. Emnet er den hvide races storhed i forhold til andre racer frem for en beskrivelse af menneskene.

Skjult holdning gennem beskrivelse

En del ord fremstilles neutralt beskrivende: ”Skraat tilbagegående pande, lille hjernekasse, store udstående kæber, skråt fremliggende tænder, tykke opsvulmede læber.” Afsenderen taler med lægens nøgternhed, men den ”neutrale” beskrivelse er i virkeligheden stærkt holdningsbærende og selvfølgerlig generaliserende ud over det mulige. Her ses, at det er lukket kommunikation, da man ikke åbent vedkender sit indholds kontroversielle karakter (Dalum-Larsen, s 112)

Afbildningsmodellen

Der veksles mellem neutrale, negative og positive udsagn, dog således at den hvide races storhed og den sorte races dårlige egenskaber, efterfulgt af de rødes ditto ikke er til at tage fejl af. Der er listeform med pos. og negativ komposition.

Argumentationslandskabet

Lighedsknebet (Non causa Pro causa)

"...Negre, der kan tåle det hede Vejrlag, da en stærk hududdunstning holder deres legeme svalt."

Forkert årsags virkning forklaring. Der er en overfladisk lighed. Når man sveder afkøles man, derfor kan negrene klare det, da de sveder MEGET og det lugter.

Grunden til at negre kan tåle hårdt arbejde i stærk hede er ikke en stærkt lugtende sved. Det er et godt eksempel på skjult selektion. Man udvælger noget om negrene, der får dem til at stå i dårligt lys.

Dygtighedskravet

"Den hvide Race udmærker sig ved høj Pande og rummelig Hjernekasse, blødt og ofte lokket Haar samt stærk Skægvekst." L. 10. Den hvide race roses for sin dygtighed på et område, der er irrelevant, da dette er en gave fra generne.

Selvsikkerhedsknebet

De mange påstande uden dokumentation, giver et selvsikkert indtryk.

fx "Ved sin aandelige Overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til Hersker næsten overalt paa Jorden." L. 22. Kunne overlegenhed ikke også opnås ved afstumpet magtudøvelse og manglende respekt for andre?

"..men en vis Træghed er som oftest betegnende for dens aandelige Liv.." L. 25. De fleste gule er altså temmeligt tunge rent intellektuelt. Det er "interessant" at vide, at man med en enkelt tanke kan sige noget præcist om hundrede af millioner af mennesker. Dette er selvfølgelig helt forkert og meget nedværdigende for den gule race. Men både den sorte, røde

og brune race får samme bekomst. "Negerracen staar på det laveste Dannelsesstrin,..".L. 30.

" Indianerne og Majaerne gør sig ikke gældende hverken i aandelig Henseende eller ved deres Mængde." L. 33.

Udbredelsesknebet

"..har man forsøgt at inndeles Menneskene i 5 Hovedracer." L. 6 . Man får en fornemmelse at dette er en universiel beskæftigelse for de kloge. Mange har gjort det og er enige.

Lærdomsknebet

" Det antages, at de have en fælles Afstamning;" L.3. Hvem antager det? Det svæver hen i

det uvise, men det må være kloge og utilgængelige folk.

"..har man forsøgt at inddele Menneskene i 5 Hovedracer." L. 6.

Forklaring som første eksempel.

Overgeneralisering

Inddelingen i racer er ok, men de specifikke overgeneraliserede egenskaber er ren fantasi. Meget farlig form for overgeneralisering.

Overtalelsesdefinition

"Alle Folk har en vis Dannelse og egentlige "Vilde" forekommer ikke....." L. 36-40.

Normalt betragter vi folk der spiser mennesker, eller dræber fremmede med giftige pusterør som vilde, men afsenderen vil her påpege, at de har en kulturform alligevel. Det er jo meget fornuftigt og giver ham et skær af videnskabelighed.

Vurdering af argumentationen

Argumenterne er overvejende usaglige, bygget op på løse påstande, selvsikkerhedskneb og overgeneraliseringer. Argumentationen er dermed ikke åben. Vi ved ikke, hvordan han dog er kommet frem til denne "religion", fordi hans eventuelle fornuftsgrunde ikke er medtaget.

Ideologiidentifikation

Teksten er racistisk, idet man ud fra hudfarve og andre ydre kendetegn slutter sig til intellektuelle og andre karaktermæssige kendetegn. Problemet forfatteren stod overfor var, hvorfor er der forskellige menneskracer? Hans løsning er ikke gennemarbejdet. De hvide fremstilles som overmennesker og de sorte lavest på rangstigen.

Talehandlinger

I denne tekst er det dommerens sprog. Jeg dømmes: "Alle negre er sådan og sådan. Alle gule er sådan og sådan."

Efter denne dom, talehandling, forventes det, at de følger denne dom og ikke mindst, at vi som hvide antager, at de følger dommen. Konsekvenserne er store. Samtlige andre race er udelukkede for det gode selskab. Denne tekst er en talehandling, der får store konsekvenser for det sociale liv. Senere har vi set, hvordan lignende tale-handlinger har kostet millioner af liv.

Kritik

Er teksten en tilnærmelse til det retvisende perspektiv?

Der er intet tegn på at afsenderen har søgt det retvisende perspektiv. Der er ingen reel undring over livets mangfoldighed og intet reelt forsøg på at skildre denne mangfoldighed i dets egen sfære. Alt relateres til de hvides storhed (det udvalgte folk) og de andres

mindreværd.

Teknisk Kritik

Modtageren

Modtageren er en elev i skolen. Han kan ikke være tilfreds med dette ufuldstændige vrangbillede af andre mennesker.

Afsenderen

Afsenderen kan godt være tilfreds, hvis han vil være propagandaminister for et racistisk parti. Han har skabt en tekst, der glider lige ind hos mange (bl.a. nazisterne). Man skal ikke tænke selv, men blot som hvid modtage den støtte i egen selvtillid, som teksten giver. Hvis han gerne ville fremstille et stykke videnskabeligt litteratur, må han anse sig som en fiasko.

Ideologikritik

Den erklærede målsætning kontra den faktiske

Den erklærede ser ud som, at nu skal vi få sandheden om racerne ud fra videnskabelige betragtninger. Det faktiske er rent uvidenskabeligt.

Arbitær ideologikritik

Ud fra et kristent religiøst synspunkt kan man ikke dømme således generelt om andre mennesker. Kristus sagde netop, at man skulle gøre alle folkeslag til hans disciple, hvilket også betyder at der er frelsesmuligheder og fuldkommengørelses muligheder for alle folkeslag og alle racer. Imidlertid er der noget om, at det udvalgte folk kom til jorden igennem Abrahams, Isaks og Jakobs slægt. Så i kristen ideologi udgår frelse fra en bestemt slægt, men frelsen omfatter alle racer og folk.

Eksistentialistisk kritik

Hvad vedrørte denne tekst mig. Jeg blev meget klar over faren ved generaliseringer. Tænk hvor ofte vi prøver at udlede noget, der giver os ret til at sætte mange i samme bås. Jeg dømmes og fordømmer. Jeg skal gå mere forsigtigt omkring på denne jord og ikke dømme, men det er svært.

Perspektivering

Det er overraskende, at denne racistiske opfattelse af verden prægede Danmark i denne tid, selvom det står meget godt i forhold til vores egen praktik, da vi jo først afskaffede slaveriet i vore kolonier i 1848. Et godt eksempel på at den ideologiske overbygning til retfærdiggørelse af slaveriet var fuldt udbygget.

Bilag 1. Teksten Menneskene

Fra: *Geografi med Billeder*, 1907 af Johannes Holst

Menneskene

Menneskenes Antal er 1500 til 1600 Millioner, og de findes spredte over alle fem Verdensdele. Det antages, at de have en fælles Afstamning; men ved forskellig Levevis er de blevne højst forskellige i Udseende, sprog og dannelse. - Efter deres Hudfarve, Hovedets Form, Haaret og andre Kendetegn har man forsøgt at inddele Menneskene i 5 *Hovedracer*, nemlig: I. den *hvide* (eranske), II. den *gule* (mongolske), III. den *sorte* (Negre), IV. den *brune* (Malajer), V. den *røde* (Indianere).

I. Den hvide Race udmærker sig ved høj Pande og rummelig Hjernekasse, blødt og ofte lokket Haar samt stærk Skægvækst.

II. Den gule Race har et bredt og fladt Ansigt, skraat stillede Øjne, glat, stridt Haar, men ringe Skægvækst.

III. Den sorte Race har skraat tilbagegaaende Pande, lille Hjernekasse, store udstaaende Kæber, skraat fremliggende Tænder, tykke, opsvulmede Læber og sort, uldkruset Haar.

IV. Den brune Race har høj Pande, fremspringende Kæber, flad Næse, stor Mund og tæt, blødt, sort Haar.

V. Den røde Race har skraa Pande, glat, stridt Haar, fremstaaende Kindben, stor Næse, fremstaaende Hage.

Den hvide eller eranske Race staar højest i Dannelse og har det mest udviklede Sprog (Bøjningssprog). Ved sin aandelige Overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til Hersker næsten overalt paa Jorden. Den gule eller mongolske Race tæller ogsaa Folkestammer med megen Dannelse; men en vis Træghed er som oftest betegnende for dens aandelige Liv i Modsætning til den eranske Races Kraft og Livlighed. Derimod har den mongolske Race den sejeste Levedygtighed og stiller meget ringe Krav til Livets

Goder. Derved faar den Overtaget i Kampen med den hvide Race om Livets Fornødenheder. Den mongolske Race har Enstavelssprog. Negerracen staar på det laveste Dannelsesstrin, og dens sprog er ufuldkomment. Det er den Race, der bedst taaler det tropiske Vejrlag. Den har også sit Hjem i det hede Bælte. Disse tre racer er de vigtigste. Indianerne og Majaerne gør sig ikke gældende hverken i aandelig Henseende eller ved deres Mængde. Under Trykket fra de andre Racer svinder de mere og mere ind og synes at gå deres Undergang i Møde. - Alle Folk har en vis Dannelse og egentlige "Vilde" forekommer ikke. Derimod skelnes der mellem Naturfolk, som i deres Levevis er afhængige af deres Lands Naturforhold, og Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over en Del af Naturen og derved erhvervet sig en højere aandelig udvikling.

Folk og stater

Sudan beboes mest af Negre, der kan taale det hede og vaade Vejrlag, da en stærk Hududdunstning holder deres Legeme svalt. De er dovne, barnagtige og heftige Mennesker med Evne til Efterligning, men uden egen opfindsomhed. De bor i bikubeformede hytter og nærer sig af Kvæg- og Kornavl, men forstaar sig også på Smede- og Vævekunst. Deres Stater er smaa og som oftest beherskes af Fellaterne, et gulbrunt Folk af berbisk Oprindelse, der har betydelige Statssamfund og bekender sig til den muhamedanske Tro. Næsten hele Sudán er nu afhængig af Europæerne.

Ord 484. Tegn 2503 /1300 = 1,9 ns (normalside)

Bilag 2. Tomgang

Fra: *Geografi med Billeder*, 1907 af Johannes Holst

Menneskene

Menneskenes Antal er 1500 til 1600 Millioner, og de findes spredte over alle fem Verdensdele. Det antages, at de have en fælles Afstamning; men ved forskellig Levevis er de blevne højst forskellige i Udseende, sprog og dannelse. - Efter deres Hudfarve, Hovedets Form, Haaret og andre Kendetegn har man forsøgt at inddele Menneskene i 5 Hovedracer, nemlig: I. den hvide (eranske), II. den gule (mongolske), III. den sorte (Negre), IV. den brune (Malajer), V. den røde (Indianere).

I. Den hvide Race udmærker sig ved høj Pande og rummelig Hjernekasse, blødt og ofte lokket Haar samt stærk Skægvekst.

II. Den gule Race har et bredt og fladt Ansigt, skraat stillede Øjne, glat, stridt Haar, men ringe Skægvekst.

III. Den sorte Race har skraat tilbagegaaende Pande, lille Hjernekasse, store udstaaende Kæber, skraat fremliggende Tænder, tykke, opsvulmede Læber og sort, uldkruset Haar.

IV. Den brune Race har høj Pande, fremspringende Kæber, flad Næse, stor Mund og tæt, blødt, sort Haar.

V. Den røde Race har skraa Pande, glat, stridt Haar, fremstaaende Kindben, stor Næse, fremstaaende Hage.

Den hvide eller eranske Race staar højest i Dannelse og har det mest udviklede Sprog (Bøjningssprog). Ved sin aandelige Overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til Hersker næsten overalt paa Jorden. Den gule eller mongolske Race tæller ogsaa Folkestammer med megen Dannelse; men en vis Træghed er som oftest betegnende for dens aandelige Liv i Modsætning til den eranske Races Kraft og Livlighed. Derimod har den mongolske Race den sejeste Levedygtighed og stiller meget ringe Krav til Livets Goder. Derved faar den Overtaget i Kampen med den hvide Race om Livets Fornødenheder. Den mongolske Race har Enstavelssprog. Negerracen staar på det laveste Dannelsestrin, og dens sprog er ufuldkomment. Det er den Race, der bedst taaler det tropiske Vejrlag. Den har ogsaa sit Hjem i det hede Bælte.

Disse tre racer er de vigtigste. Indianerne og Majaerne gør sig ikke gældende hverken i aandelig Henseende eller ved deres Mængde. Under Trykket fra de andre Racer svinder de mere og mere ind og synes at gå deres Undergang i Møde. - Alle Folk har en vis Dannelse og egentlige "Vilde" forekommer ikke. Derimod skelnes der mellem Naturfolk, som i deres Levevis er afhængige af deres Lands Naturforhold, og Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over en Del af Naturen og derved erhvervet sig en højere aandelig udvikling.

Folk og stater

Sudan beboes mest af Negre, der kan taale det hede og vaade Vejrlag, da en stærk Hududdunstning holder deres Legeme svaldt. De er dovne, barnagtige og heftige Mennesker med Evne til Efterligning, men uden egen opfindsomhed. De bor i bikubeformede hytter og nærer sig af Kvæg- og Kornavl, men forstaaer sig ogsaa på Smede- og Vævekunst. Deres Stater er smaa og som oftest beherskes af Fellaterne, et gulbrunt Folk af berbisk Oprindelse, der har betydelige Statssamfund og bekender sig til den muhamedanske Tro. Næsten hele Sudán er nu afhængig af Europæerne.

Ord 484. Tegn 2503 /1300 = 1,9 ns (normalside)

Tomme ord 210 *100/ 484 = 43,4%

Bilag 3. Holdning

Fra: *Geografi med Billeder*, 1907 af Johannes Holst

Menneskene

Menneskenes Antal er 1500 til 1600 Millioner, og de findes spredte over alle fem Verdensdele. Det antages, at de have en fælles Afstamning; men ved forskellig Levevis er de blevne højst forskellige i Udseende, sprog og dannelse. - Efter deres Hudfarve, Hovedets Form, Haaret og andre Kendetegn har man forsøgt at inddele Menneskene i 5 *Hovedracer*, nemlig: I. den *hvide* (eranske), II. den *gule* (mongolske), III. den *sorte* (Negre), IV. den *brune* (Malajer), V. den *røde* (Indianere).

I. Den hvide Race udmærker sig ved høj Pande og rummelig Hjernekasse, blødt og ofte lokket Haar samt stærk Skægvekst.

II. Den gule Race har et bredt og fladt Ansigt, skraat stillede Øjne, glat, stridt Haar, men ringe Skægvekst.

III. Den sorte Race har skraat tilbagegaaende Pande, lille Hjernekasse, store udstaande Kæber, skraat fremliggende Tænder, tykke, opsvulmede Læber og sort, uldkruset Haar.

IV. Den brune Race har høj Pande, fremspringende Kæber, flad Næse, stor Mund og tæt, blødt, sort Haar.

V. Den røde Race har skraa Pande, glat, stridt Haar, fremstaaende Kindben, stor Næse, fremstaaende Hage.

Den hvide eller eranske Race staar højest i Dannelse og har det mest udviklede Sprog (Bøjningsprog). Ved sin aandelige Overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til Hersker næsten overalt paa Jorden. Den gule eller mongolske Race tæller ogsaa Folkestammer med megen Dannelse; men en vis Træghed er som oftest betegnende for dens aandelige Liv i Modsætning til den eranske Races Kraft og Livlighed. Derimod har den mongolske Race den sejeste Levedygtighed og stiller meget ringe Krav til Livets Goder. Derved faar den Overtaget i Kampen med den hvide Race om Livets Fornødenheder. Den mongolske Race har Enstavelsessprog. Negerracen staar paa det laveste Dannelsestrin, og dens sprog er ufuldkomment. Det er den Race, der bedst taaler

det tropiske Vejrlag. Den har også sit Hjem i det hede Bælte. Disse tre racer er de vigtigste. Indianerne og Majaerne gør sig ikke gældende hverken i aandelig Henseende eller ved deres Mængde. Under Trykket fra de andre Racer svinder de mere og mere ind og synes at gå deres Undergang i Møde. - Alle Folk har en vis Dannelse og egentlige "Vilde" forekommer ikke. Derimod skelnes der mellem Naturfolk, som i deres Levevis er afhængige af deres Lands Naturforhold, og Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over en Del af Naturen og derved erhvervet sig en højere aandelig udvikling.

Folk og stater

Sudan beboes mest af Negre, der kan taale det hede og vaade Vejrlag, da en stærk Hududdunstning holder deres Legeme svaldt. De er dovne, barnagtige og heftige Mennesker med Evne til Efterligning, men uden egen opfindsomhed. De bor i bikubeformede hytter og nærer sig af Kvæg- og Kornavl, men forstaar sig også på Smede- og Vævekunst. Deres Stater er smaa og som oftest beherskes af Fellaterne, et gulbrunt Folk af berbisk Oprindelse, der har betydelige Statssamfund og bekender sig til den muhamedanske Tro. Næsten hele Sudán er nu afhængig af Europæerne.

Ord 484. Tegn 2503 /1300 = 1,9 ns (normalside)

Bilag 4. Argumentation

Fra: *Geografi med Billeder*, 1907 af Johannes Holst

Menneskene

Menneskenes Antal er 1500 til 1600 Millioner, og de findes spredte over alle fem Verdensdele. Det antages, at de have en fælles Afstamning; men ved forskellig Levevis er de blevne højst forskellige i Udseende, sprog og dannelse. - Efter deres Hudfarve, Hovedets Form, Haaret og andre Kendetegn har man forsøgt at inndele Menneskene i 5 Hovedracer, nemlig: I. den hvide (eranske), II. den gule (mongolske), III. den sorte (Negre), IV. den brune (Malajer), V. den røde (Indianere).

I. Den hvide Race udmærker sig ved høj Pande og rummelig Hjernekasse, blødt og ofte lokket Haar samt stærk Skægvekst.

II. Den gule Race har et bredt og fladt Ansigt, skraat stillede Øjne, glat, stridt Haar, men ringe Skægvekst.

III. Den sorte Race har skraat tilbagegaaende Pande, lille Hjernekasse, store udstaaende Kæber, skraat fremliggende Tænder, tykke, opsvulmede Læber og sort, uldkruset Haar.

IV. Den brune Race har høj Pande, fremspringende Kæber, flad Næse, stor Mund og tæt, blødt, sort Haar.

V. Den røde Race har skraa Pande, glat, stridt Haar, fremstaaende Kindben, stor Næse, fremstaaende Hage.

Den hvide eller eranske Race staar højest i Dannelse og har det mest udviklede Sprog (Bøjningssprog). Ved sin aandelige Overlegenhed har den forstaaet at gøre sig til Hersker næsten overalt paa Jorden. Den gule eller mongolske Race tæller ogsaa Folkestammer med megen Dannelse; men en vis Træghed er som oftest betegnende for dens aandelige Liv i Modsætning til den eranske Races Kraft og Livlighed. Derimod har den mongolske Race den sejeste Levedygtighed og stiller meget ringe Krav til Livets Goder. Derved faar den Overtaget i Kampen med den hvide Race om Livets Fornødenheder. Den mongolske Race har Enstavelsessprog. Negerracen staar på det laveste Dannelsestrin, og dens sprog er ufuldkomment. Det er den Race, der bedst taaler det tropiske Vejrlag. Den har ogsaa sit Hjem i det hede Bælte. Disse tre racer er de vigtigste. Indianerne og Majaerne gør sig ikke gældende hverken i aandelig Henseende eller ved deres Mængde. Under Trykket fra de andre Racer svinder de mere og mere ind og synes at gå deres Undergang i Møde. - Alle Folk har en vis Dannelse og egentlige "Vilde" forekommer ikke. Derimod skelnes der mellem Naturfolk, som i deres Levevis er afhængige af deres Lands Naturforhold, og Kulturfolk, der har gjort sig til Herre over en Del af Naturen og derved erhvervet sig en højere aandelig udvikling.

Folk og stater

Sudan beboes mest af Negre, der kan taale det hede og vaade Vejrlag, da en stærk Hududdunstning holder deres Legeme svalt. De er dovne, barnagtige og heftige Mennesker med Evne til Efterligning, men uden egen opfindsomhed. De bor i bikubeformede hytter og nærer sig af Kvæg- og Kornavl, men forstaar sig ogsaa på Smede- og Vævekunst. Deres Stater er smaa og som oftest beherskes af Fellaterne, et gulbrunt Folk af berbisk Oprindelse, der har betydelige Statssamfund og bekender sig til den muhamedanske Tro. Næsten hele Sudán er nu afhængig af Europæerne.

Ord 484. Tegn 2503 /1300 = 1,9 ns (normalside)

Tomme ord 210 *100/ 484 = 43,4%

